

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 6 - Number: 20 p. 253-262, Summer 2022

Yeni Stok Değerleme Yöntemi CIFO (En Ucuz Giren İlk Çıkar) Vergi Gelirlerinde Artış Yaratabilir**

If Lifo Inventory Valuation Method is Developed as CIFO (Cheapest in First Out), It May Create an Increase in Tax Revenues

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.942907>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
25.05.2021

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
18.05.2022

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.06.2022

Asya Studies

Öğr. Gör. Ogün Ően
Giresun Üniversitesi, Dereli Meslek
Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve
Güvenlik Bölümü,
ogun.sen@giresun.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-2412-1937>

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Dinç
Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve
İdari Bilimler Fakültesi, İşletme
Bölümü,
yusufdinc@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-2221-737X>

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

* Bu makale, 1. yazar Öğr. Gör. Ogün Ően'in 2. yazar Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Dinç danışmanlığında yürütölen doktora tezinden üretilmiştir.

Öz

Bir işletme veya yatırımcı kâr-zarar durumunu görebilmek ve ödeyeceği vergiyi önceden bilebilmek için iyi bir maliyet analizi yapmak zorundadır. Maliyet hesaplaması yapılırken, ulusal muhasebe standartlarının izin verdiği stok değerleme yöntemlerinden herhangi birisi kullanılabilir.

Bu çalışmada, mevcut stok değerleme yöntemlerinden biri olan fakat pek kabul edilmeyen, hatta genel olarak tartışılan ve birçok akademik kaynakta neredeyse hiç yer verilmeyen LOFO (Düşük Gelen İlk Çıkar) modeli yerine, yeni bir isim ve bakış açısı ile farklı bir model geliştirilecek ve anlatılacaktır. Düşünölen yeni isim CIFO (Cheapest In First Out) olacak. En düşük giren ilk çıkar metodundaki en düşük kavramının havada kalışına (tam açıklanmamış, detayları verilmemiş) ve neden yeni bir isim ile bu metodun geliştirilerek ortaya çıkarılması gerektiği konusunda açıklamalar getirilecektir.

Literatüre katkı sağlamak amacı ile üzerinde yeniden çalışılan bu metod, üretime verilecek olan veya satılacak malların, stoklara en ucuz fiyatla giren mallardan olması gerektiği varsayımına dayanır. Bu tekrar ele alınan değiştirilmiş modelle daha önce kullanılan veya literatürde bilinen diğer yöntemlerin göz ardı ettiği fiyat volatilitesi(oyunaklık) yüksek olan her türlü stok ve benzeri varlıkların değerlendirilerek sağlıklı bir gelir-gider hesaplaması sayesinde, daha net bir kâr/zarar ve ödenecek vergi durumunu ortaya koyacağı devlet yanlısı bir bakış açısıyla ele alınmıştır. CIFO metodunun devletlerin vergi gelirleri lehine sonuçlar doğuracağı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stok Değerleme Yöntemleri, Volatilite, En Ucuz Giren İlk Çıkar, CIFO, LOFO

Abstract

A business or investor has to make a good cost analysis in order to see the profit-loss situation and to know the tax it will pay in advance. While calculating the cost, any of the stock valuation methods allowed by the national accounting standards can be used.

In this study, a different model will be developed and explained with a new name and perspective, instead of the LOFO (Low In First Out) model, which is one of the current stock valuation methods, but is not widely accepted, even generally discussed, and is almost never included in many academic sources. The new name being considered will be CIFO (Cheapest In First Out).

The new name being considered will be CIFO (Cheapest In First Out). It will be explained why the concept of the lowest in the lowest-in-first-out method does not satisfy (not fully explained, details are not given) and why this method should be developed and revealed with a new name.

This method, which has been reworked in order to contribute to the literature, is based on the assumption that the goods to be produced or sold should be among the goods that enter the stocks at the cheapest price. With this revised model, which has been used before or ignored by other methods known in the literature, all kinds of stocks and similar assets with high price volatility (volatility) are evaluated, and thanks to a healthy income-expense calculation, a clearer profit / loss and tax payable situation can be revealed. Discussed from a pro-state perspective. It is thought that the CIFO method will yield results in favor of the tax revenues of the states.

Keywords: Inventory Valuation Methods, Volatility, Cheapest in First Out, CIFO, LOFO

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Ően, O. ve Dinç, Y. (2022). Yeni Stok Değerleme Yöntemi CIFO (En Ucuz Giren İlk Çıkar) Vergi Gelirlerinde Artış Yaratabilir. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 6(20), 253-262.

GİRİŞ

İşletmeler veya işletme statüsünde olmayan bireysel yatırımcılar da anlık mali durumlarını görebilmek için envanter yapmak zorundadırlar. Anlık veya belirli bir tarih aralığını gösteren dönemler için hazırlanan “gelir tablosu” kâr-zarar durumunu göstermeye yetecek bir tablodur. Hazırlanan bu tablo uygun bir stok değerlendirme yöntemi kullanarak, envanter çalışmasından sonra hazırlanırsa kâr-zarar durumunu daha net görmek mümkün olmaktadır. Gelir tablosunun bölümlerinden birisi olan “Satışların Maliyeti” kısmı ancak iyi bir envanter işleminden sonra daha doğru hesaplanabilmektedir. İsbetli hesaplanmış maliyetler ile ulaşılan sonuçlar, daha belirgin ve daha net kâr-zarar durumunu ortaya koymaya yetecek adımlardan birisidir. Satışların maliyeti bölümünde hangi satışların maliyeti kalemi hesaplanacak olursa olsun, mutlaka bir stok değerlendirme yöntemi kullanılmaktadır.

Yasal olarak kullanılmasına izin verilen tüm stok değerlendirme yöntemlerinin birbirlerine göre üstün ve zayıf yönleri olduğu gibi, kullanım açısından da zor veya kolay olmaları gibi farklılıkları da bulunmaktadır.

Uygulamasının zorluğundan dolayı fazla tercih edilmeyen fakat en temel metod has maliyet (gerçek maliyet, tam maliyet) yöntemidir. Teknolojinin, cihazların ve yazılımların kat ettiği yol göz önüne alınırsa kullanımından kaçınılması ayrı bir tartışma konusu olmalıdır.

Çalışmada geliştirilen yeni modelin üstün olduğu düşünülen yönünün anlık kâr/zarar durumunu diğer yöntemlere göre daha gerçekçi olarak ortaya koyabilmesi ve devletçi bakış açısıyla yani devletten yana olan bir görüş ile devletin vergi gelirleri açısından da vergisel bir avantaj sağlayacağıdır. Fiyat oynaklıkları az olan ürün ve stok gruplarında kullanılmasının ilave bir katkı sağlamayacağı ya da gereksiz bir zahmet yaratacağı yöntemin zayıf yönü olarak görülmektedir. Sahip olduğu dezavantaja rağmen kronik enflasyon sorunu olan ülkelerde ve özellikle ülkemizde kullanılması metodun zayıf yönünü ortadan kaldıracaktır. Çalışmada verilen sayısal örnekler ile gerçekte zarar olarak görünen ve devlet açısından bir vergi kazancı yaratmayan işlemlerin CIFO yöntemi ile aslında kâr ettiğinin ispat edilmesi ve devlet içinde bir vergi kazancı ihtimalini ortaya koyduğu gösterilecektir.

Bu çalışmanın amacı, hâlihazırda kullanılan ve Türkiye Muhasebe Standartları’nda (TMS) bulunan stok değerlendirme yöntemlerine ilave yeni bir yöntem geliştirmektir. Bu kapsamda, En Ucuz Giren İlk Çıkar (CIFO) stok değerlendirme yöntemi teorik olarak açıklandıktan sonra, konuyla ilgili örnek uygulamalar yardımıyla yöntem tartışılmıştır. Çalışmada ilk olarak CIFO ve ilgili diğer stok değerlendirme yöntemlerine ait teorik bilgilere yer verilmiş olup, daha sonra konuya ilişkin örnek olay uygulaması yapıp sonuç ve değerlendirme bölümüyle tamamlanmıştır.

LİTERATÜR TARAMASI

Geliştirilen metodun daha önce farklı bir çalışmacı tarafından ele alınmamış olması sebebiyle literatür de tam bu konuyla ilgili bir yayın olmasa da yakın konularda ve konunun çatısı ya da iskeletini oluşturan maliyet tespiti, stok değerlendirme yöntemleri, verimliliği artırmak için gerekenler gibi çalışmalar geliştirilen modele yakın veya benzer amaçlı görülmüş ve incelenmiştir. Elde edilen bulgular şöyledir;

Büyükmirza’ya göre “farklı amaçlar aynı şeyin maliyetinin değişik biçimlerde saptanmasını gerektirebilir” sözü CIFO’yu öne çıkarış amacımızla aynıdır. Bu model ile farklı amaçlara kaçış imkanı kısıtlanabilir ve genel geçer maliyetler ile ilgili her taraf (devlet ve mükellef) reel doğruları görebilir (Büyükmirza, 2015: 45).

Stok değerlendirme yöntemlerinden Lof’ın Basiretli Tüccar Prensibine aykırı olduğu gerekçesiyle AB ülkelerinin Ticari Mevzuat ve Ticaret Kanunları tarafından da kabul görmediği kitapta özellikle vurgulanmaktadır (Adler vd., 1989).

Langenbeck vd. lofo ile yapılan üretimlerde (yöntemden kaynaklanan) maliyetin sürekli düşük çıkacağını ve elde kalan stokların da sürekli yüksek maliyetli görüneceğinin dezavantajlı bir durum olacağı üzerine vurgu yapmışlardır (Langenbeck vd., 1989: 211).

Kutlan’ın stok değerlendirme yöntemlerini karşılaştırdığı çalışmasında HIFO ve LOFO yöntemlerinin gerekli ulusal düzenlemeler yapıldıktan sonra ülkemiz mevzuatında yer alması gerektiği görüşü vardır (Kutlan, 2003: 71-80).

Almanya’da yapılan bir çalışmada da stok değerlendirme yöntemlerine, özellikle stoka giriş fiyatları üzerinden bir karşılaştırma ile kıyaslama yapılmıştır. Bu karşılaştırmada özellikle HIFO ve LOFO metodları kıyaslanmış ve sıradan fiyat artışları ya da sıradan fiyat azalışları olan ekonomilerde çok fazla fark yaratmadıkları, yaklaşık sonuçlar verdikleri bulgusuna ulaşılmıştır (Baetge vd., 2002: 309).

Kullanımda olan stok değerleme yöntemlerinin dışında, farklı bir uygulama olarak Faaliyet Tabanlı Maliyet yöntemini ele alan bir çalışmada, sağlıklı verilerle hesaplanan maliyetlerin, verimliliği artırabileceği bunun için de risklerin önceden bilinmesinin gerekliliğini vurgulamıştır (Tekiner ve Albayrak, 2005: 73).

İşletmelerin arzuladıkları kâr hedefine ulaşabilmeleri için maliyet ve yönetim muhasebesinden etkin bir biçimde yararlanılması gerektiğinin belirtildiği bir çalışmada, işletmelerin stok değerleme yöntemlerinden en çok ağırlıklı ortalama maliyet yöntemini kullandıklarını tespitine yer verilmiş ve işletmelerin genellikle her mamulün karlılığını ayrı ayrı hesapladıklarını ortaya koymuşlardır (Tugay ve Akın, 2013: 469-490). Bu çalışmadaki tespit CIFO metodunu destekler niteliktedir.

Öztürk, stok maliyetleri ölçümü ve muhasebeleştirilmesi üzerine yaptığı çalışmada, Yerel Finansal Raporlama Çerçevesinin (YFRÇ) stoklarla ilgili olarak TMS/TFRS'nin ilke bazlı yaklaşımlarına ilave kurallar getirmesini bir zorluk olarak gösterirken, bunun yanı sıra da bazı kolaylıkları da beraberinde getirdiğini tespit etmiştir (Öztürk, 2017: 141-158).

Memiş çalışmasında, TMS 2'de yer alan stok değerleme yöntemlerinin Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) ve Vergi Usul Kanunu (VUK) ile büyük ölçüde farklı olsa da dünya ile entegre olabilmek için TMS 2'nin öngördüğü şekilde stokların değerlemesi yapılması yönünde görüş belirtmiştir (Memiş ve Tanrısoatapan, 2016: 15-30).

Başkan çalışmasında özellikle 15-STOKLAR gurubunu incelemiş ve stok değerleme yöntemleri açısından TMS ve Tek Düzen Muhasebe sisteminin aralarında farklılıklar olduğunu belirtmiştir (Başkan, 2017: 1593-1605).

Stok yönetimi ve fiyatlandırma ile ilgili başka bir çalışmada da raf ömrü çok kısa olan ürünlerin (çabuk bozulan, çürüyen, eskien) dinamik fiyatlandırma ile satılabileceğinin açıklaması yapıp, bu tip ürünlerde En Önce Giren En Düşük Fiyatla Çıkar gibi bir anlam yaratılmıştır. Bu görüşe göre de bazen ürünlerin sıfır fiyatla da (fire) çıkmak zorunda kalabileceği söylenmiş ve anket sonuçları ile de ispat yoluna gidilmiştir (Kaya, 2016: 423-437).

Konu ile alakalı benzer çalışmalarda TMS'nin izin verdiği stok değerleme yöntemlerinin yanı sıra farklı yöntemlere yer verilmesi veya var olanların geliştirilerek yeniden vurgulanması, her icat ihtiyaçtan doğar, söylevini kanıtlar niteliktedir. Diğer çalışmalarda ki metotlar ne kadar ihtiyaç ise CIFO metodu da en az onlar kadar işe yarar ve ihtiyaç olan bir metottur. Enflasyonist ekonomilerde CIFO'nun işler hale getirilmesi hem devlet hem de işletme ve yatırımcılar için bir kazanım olabilir. Devlet daha fazla vergi toplayabilir, işletme ve yatırımcılar da daha iyi durum analizleri ile daha başarılı hale gelebilirler.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İşletme ve yatırımcı açısından düzenli olarak yapılması gereken işlemlerden birisi de envanter işlemleridir. Envanter kavram olarak, Latince deki "inventarium" kelimesinden dilimize girmiş "bulunanların tümü" anlamında bir kelimedir. Envanter işlemleri sayesinde elde ne var ne yok görülebilirken, bu verilerle hesaplanmış maliyetlere bakarak gelecek için daha iyi planlar yapıp daha isabetli kararlar alınabilir. Büyükmirza (2015) çalışmasında vurguladığı gibi, 2 ana tür maliyet vardır. Birincisi "fırsat maliyeti" ve ikincisi "muhasebe maliyeti"dir. Bu çalışmadaki hesaplamalarda ve konunun irdelenmesinde birincisi ön planda olmayacak ve sadece ikincisi açısından ele alınacaktır (Büyükmirza, 2015: 49).

İşletmelerde kullanılan stok değerleme yöntemleri, sahip olunan kıymetlere göre değişiklik gösterebileceği gibi,

- Ödenecek vergi açısından (daha çok veya daha az çıkması istendiğinde)
- Gerçekleşen karlılık açısından (karın daha az veya daha çok gösterilmesi istendiğinde)
- Muhasebe kayıtlarını tutan personelin kapasitesinden, dolaylı da farklılık gösterebilir.

TMS 2'ye göre stokların bir varlık olarak muhasebeleştirilmesinde, kullanılmasında ve elden çıkarılmasında gerçekleşen gelirler ile karşılaştırılacak olan ilgili maliyetin belirlenmesidir. Bu standarta göre kullanımda ve literatürde olan stok değerleme yöntemleri;

- a- Gerçek parti maliyet yöntemi (has maliyet-tam maliyet)
- b- FIFO "ilk giren ilk çıkar"
- c- LIFO "son giren ilk çıkar" (artık kullanılmamaktadır)
- d- Ağırlıklı ortalama maliyet

Yöntemleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Örten vd., 2015: 43-65).

TMS 2'nin izin verdiği bu metotlardan teoride en isabetli olanı gerçek parti maliyeti yöntemidir. Kullanımının zorluğundan dolayı genellikle tercih edilmediği de bilinen bir gerçektir. Oysa günümüzün ilerleyen teknolojileri, yazılımları ve cihaz donanımları sayesinde bu kullanım zorluğu günden güne azalmış ve azalmaya da devam etmektedir. Metodun uygulama zorluklarının tamamen ortadan kalkması durumunda ne bu çalışmada ileri sürülen ne de TMS 2'nin izin verdiği diğer yöntemlerin, bırakın kullanılmasını mevzuatlardan bile kaldırılması gerekir.

Her ne kadar TMS 2 kapsam açısından yukarıdaki stok değerlendirme metotlarının “Finansal Araçlar” da kullanılmayacağını söylemiş olsa da bu çalışmanın konusu olan ve bu standartta sıralanan stok değerlendirme metotlarının arasına sokulması gerektiği düşünülen metot özellikle finansal araçlardan birisi olan Hisseler ile örneklendirilecek olup konuya açıklık getirmeye çalışılacaktır. Geliştirilmiş bir stok değerlendirme yöntemi olarak düşünülen bu metot şu şekilde yer almalıdır;

LOFO (lowest in first out, en düşük giren ilk çıkar)

Yurt dışı literatürde az da olsa yer alan bu metot için çok net açıklama ve tanımlamaların olmayışı, muhtemelen metoda sıcak bakılmadığından kaynaklanmaktadır. Zaten en düşük girenden ne kastedildiğine dair de belirsizlikler vardır. Şöyle ki bu en düşük kavramı sahip olunanların (yani eldekilerin veya stokta bulunanların) hepsinin en düşüğü mü, dönemsellik açısından bakılıp dönemin en düşüğü mü yoksa parti sınırlaması ile partiler arası en düşüğünü mü kastettiği konusunda bilgiye rastlanılmamıştır.

Avrupa Birliği ülkelerinde basiretli tüccarın bu şekilde davranmayacağı en düşük gireni değil de en yüksek fiyatla gireni üretime veya satışa sevk etmesi gerektiği inancı ile yüksek fiyatlı stoka girenden bir an önce kurtulma mantığına dayanarak reddettiği bu metotta, asıl ileri sürdükleri görüş ticaretin doğası ile bir çelişki yaratmaktadır. Şöyle ki; 6762 sayılı Türk Ticaret Kanuna göre de tacir veya tüccar basiretli davranmalı derken, basiretlinin kelime anlamından yola çıkarak “tutum ve davranışında ölçülü olan, doğru görüşlü” olması gerekliliği söylenmektedir. Buradan da bir ticari işlem gerçekleşirken en çok kâr edeceği satışı yapması gerektiğini veya en çok kâr edeceği ürünleri ya da hizmetleri üretime sevk etmesi gerektiği anlamı çıkar. Bu kısmı sayısal örneklediğimizde de 10 TL ve 12 TL farklı maliyetli aynı 2 üründen, 14 TL fiyatla satın almak için talep geldiğinde rasyonel olan 10 TL'ye alınanın satışlarıdır. Çünkü ticari işlemdeki temel prensip en çok kâr edilecek işlemin yapılmasıdır. Ancak 10 TL'ye alınan ürün satıldığında basiretli tacir gibi davranılmış olur ve bu da Avrupa birliği ülkelerinin ileri sürdüğü görüşü tamamen çürütür. Bu dayanakla Avrupa ülkelerinin LOFO ya karşı çıkışlarında bir mantık olmadığı düşünülebilir.

Ayrıca ABD'de GAAP'da (Generally Accepted Accounting Principles, Genel olarak kabul edilen muhasebe ilkeleri) doğru tüketim emri kanıtlanırsa bu metot kabul edilir gibi bir durum söz konusudur. Yani gerçek tüketimi yansıtmayı şartıyla kabul edilir anlamı çıkarılabilir. Avrupa ülkeleri gibi LOFO'yu tamamen reddetmek yerine belli şartlar altında kabulden yana görüşleri vardır (URL 1, 2019).

CIFO (cheapest in first out, en ucuz giren ilk çıkar)

Stoklar açısından envanter işlemleri, işletmede bulunan tüm stokların sayımı ile yapılabilirken, menkul kıymetlerde bu işlem biraz daha farklıdır. Burada menkul kıymet denilmesine rağmen ileri sürülen metot sadece menkul kıymetlerde kullanılmayacak, fiyat oynaklığı yüksek olan her türlü stokta kullanılabilirdiği düşünülmektedir. Ancak bu metodun stok değerlendirme yöntemlerine açıklama getiren standart olan TMS 2'nin altında yer alması gerektiği düşünülmektedir. Bu geliştirilen metod ile eski değerlendirme yöntemleri yerine bunun kullanılmasının daha rasyonel olacağı ileri sürülebilir. Buna da gerekçe olarak, menkul kıymet alım-satım işlemlerine aracılık eden kuruluşların genellikle “ağırlıklı ortalama maliyet” yöntemini kullanıyor olmaları gösterilebilir. Gerçek ve nihai durumu görmek açısından ağırlıklı ortalama maliyet yönteminin bir sakıncası olmadığı açıktır. Fakat anlık durumlarda ağırlıklı ortalama maliyet yönteminin yaramayacağı ve literatürdeki diğer metotlarında anlık duruma çözüm getirmediği fark edilerek geliştirilen yeni metod (CIFO) çalışmanın sayısal örnek bölümünde açıklanacak ve özgün oluşu ile anlık durumların en makul metodu olarak kullanılabilirdiği gösterilecektir.

Bu metoda neden ihtiyaç duyulduğu şöyle açıklanabilir; volatilitesi (fiyat oynaklıkları) yüksek olan menkul kıymet ve bazı stokların (örneğin ülkemizdeki akaryakıt stokları, döviz büfesi enstrümanları, mevsimsel fiyat değişiklikleri yüksek olan tüm ürünler) gerçek kâr zarar durumunu daha iyi gösterebilmektedir. Hem yatırımcı hem de devlet açısından faydası olacağına inanılan bu metod ile yatırımcılar gerçek durumlarını görebilecekken devlet açısından da vergisel bir avantaj yaratabilecektir.

Kabul edilmelidir ki ticari kazanç için hareket eden her tacir veya yatırımcı mümkünse vergi vermek istemeyecek ya da başka bir ifadeyle, verebileceği en az vergiyi vermek için becerebildiği kadar (kanunlar çerçevesinde) vergiden kaçınacaktır. Bu kısma biraz daha açıklık getirerek ifade edildiğinde; ağırlıklı ortalama maliyetin altındaki bir satış işlemi normal şartlar da zararına satış gibi görüneceğinden devlet açısından bir vergi geliri doğmayacak ve yatırımcı açısından da işlem zarar ile sonuçlanmış gibi duracaktır. Oysa bu metod sayesinde en ucuz giren ilk çıktığında aradaki pozitif farklardan devletin bir vergi kazancı (daha sonra) yatırımcının da kârlı bir işlemi mümkün olabilir. Toplamda, zarar ediyor gibi görüldüğü sürece, en ucuz giren ilk çıkar metodu ile elde edilecek kazançlardan belirli şartlar altında ertelenmiş vergi geliri yansıtılarak, nihai işlemlerde de mahsuplaşma yolu ile kâr veya zarara göre vergisel açıdan yeni bir yaklaşım getirilebilir.

Bu çalışmada hedef kitle olan işletmeler, yatırım araçları alım-satımı ve bunlara aracılık hizmeti veren finans kurumları ve bireysel yatırımcılardır. Bunların hepsi çalışmada “yatırımcı” olarak adlandırılmıştır veya adlandırılacaktır. Burada geliştirilen metod ile takibi, envanteri yapılacak değerler menkul kıymetler gibi görünse de sadece onları kapsamayacaktır, fiyat oynaklığı yüksek olan yabancı paralar(döviz) ve akaryakıt stokları da bunların arasında yer alacaktır. Çalışma boyunca hepsine “stok” denilecektir. İsteyerek veya istemeyerek fiyat volatilitesi kaynaklı, malların alım-satımı ile doğacak kâr ve zararlarda, bu metodun uygulanabileceği diğer kalemlerdir. Konunun geniş ve araçların çeşitliliği ile gözden kaçırılan değerler de mutlaka ileride akademik camianın diğer çalışanları tarafından ele alınıp değerlendirilerek iletilecek, genişletilecek ve geliştirilecektir. Çalışmanın asıl amacı devlet açısından sürdürülebilir kalkınmanın en önemli kalemlerinden birisi olan vergi toplama, yatırımcı açısından da gerçek anlık durumu görebilecek yeni bir stok değerlendirme yöntemi olabilmesidir.

Çalışmada kullanılan devlet yanlısı yaklaşımdan ne kastedildiği konusuna da açıklama getirecek olursak, devletçiliğin esası, başta ekonomi olmak üzere her alanda devletin planlamacı bir tutum takınmasıdır. Buradaki planlama tutumundan kasıt ise hem ülkenin kalkınmasını sağlamak hem de milleti refaha ulaştırmaktır (URL 2, 2019). Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında ekonomik kalkınma ile beraber sanayileşme (devlet ve özel sektör) aşamasını hızlıca geçebilmek için uygulanan bu devrimci devletçilik yaklaşımı aynı zamanda özel sektöre de öncülük etmiştir. Özel sektörün hiç faaliyette bulunmadığı alanlarda da hem sektör açığını kapatmak hem de istihdam yaratmak amaçlı tamamen devlet tarafından üstlenilmiş görevler vardı. Bu öncü ve planlamacı devletçilik tavrı ile milli gelirin artması sağlanmış, sosyal adalet olgusuna da daha da yaklaşılmıştır. Zamanla devletin birçok alandaki faaliyetlerinden çekilip işi özel sektöre bırakmış olması devletçilikten vazgeçildiği anlamına gelmemektedir. Bu yüzden devlet gelir yaratma amaçlı kullandığı vergi toplama görevinde de vergiyi verenden yana değil devletin menfaati açısından uygulamalar getirmelidir. Devlet var oldukça millet var olacağına göre CIFO metodunun uygulanmasının devletlerin yararına olacağı ve vatandaşlara da ek bir yük getirmeyeceği açıktır. Vergi mükellefleri açısından vergiden kaçınma çabalarına ket vuracak olan CIFO metodu ülke, devlet ve millet menfaatleri için özellikle ve ısrarla kullanılmalıdır.

UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Örneğe geçmeden önce, hisse senetleri açısından bilinmesi gerekenler şöyledir; Gelir Vergisi Kanunu geçici 67. Maddesine göre menkul kıymet gelirlerinin vergilendirilmesinde, tam mükellef kurum veya gerçek kişi, dar mükellef kurum veya gerçek kişi olmak üzere 4 farklı gurup vardır. Bunlar ellerindeki menkul kıymetleri 1 yıldan az veya daha uzun süre tutmaları, menkul kıymet yatırım ortaklığı hisse senetleri ve bunların dışında kalan hisse senetleri olması, borsadan veya borsa dışından alınıp satılması gibi vb. konularda farklı tevkifat ve vergilendirmelere tabi tutulmaktadır. Tevkifatlar yıl içinde %10 olarak yapılıp, takip eden yıl içinde hazırlanacak kurumlar veya gelir vergisi beyannamesinde ödenecek kısımdan mahsup edilecektir. Ayrıca hisse senetleri alım satımlarında ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılacağını, gün içi alım satımlarda da ağırlıklı ortalama fiyat bilgisinin dikkate alınabileceğini ama tevkifatların yine ilk giren ilk çıkara göre yapılacağını söylemektedir. Çalışmada kullanılacak ilk örnek GVK geçici 67. maddeye uygun olarak tevkifat ve vergilendirme yapılabilecek şekilde ticari faaliyet kapsamında elde edilecek, yatırım ortaklığı hisse senetleri alım satımı üzerinden edilecek gelir olarak örneklendirilmiştir.

Örnek 1:

Tam mükellef gerçek A kişisi yükseldiğinde satma amacıyla X yatırım ortaklığı hisse senedinden 5.000 lot almıştır. Alım tarihinde hisse fiyatı pay başına 0.50 TL olup yapılan her işlem de de aracı kurum

tarafından alım ve satıma binde 1(0,001) komisyon kesilmektedir. Al-sat amaçlı olarak alınan bu X yatırım ortaklığı hisselerinin fiyatları alım yapıldıktan sonra düşmeye başlamıştır. Hisse senedindeki değişim (düşüş), Borsa endeksindeki genel düşüş, şirketin finansal durumu ya da çıkan spekülasyon ya da manipülatif haberlerden kaynaklanabilir. Böyle bir durumla karşı karşıya kalan rasyonel bir yatırımcı fiyatı düşen bir hisse veya yatırım aracına hali hazırda sahip ise, düşüştüden daha az etkilenmek için ve hisse senedinin ortalama maliyetini daha aşağı düşürebilmek amacıyla alt kademedeki fiyatlardan da alım yapmaya çalışır. Buna parçalı alım yani halk arasındaki adı ile “paçal” yapmak denilir. Bahsi geçen X yatırım ortaklığı hisselerinin fiyat adımı 0,01 TL’dir. Piyasada işlem yapan ve/veya danışmanlık hizmeti veren uzman hisse senedi yatırımcıları alternatif seçenek olarak stop-loss (zarar kes) yapılmasını daha çok önerse de elinizdeki hisseye dair yüksek güven ve başka beklentileriniz varsa o şartlar altında paçal yapabilirsiniz diye de belirtirler. Paçal yaptığımız varsaydığımız bu yatırımcının bu şartlar altında sonraki fiyat adımlarında da yaptığı işlemler, bu işlemler için ödeyeceği komisyonlar ve ağırlıklı ortalama maliyetlerinin hepsi birlikte Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Tarihe Göre Alım İşlemlerinin Dökümü

Tarih	Alış Fiyatı (TL)	Adet (LOT)	Tutar (TL)	Komisyon (%0,1) (TL)	Toplam Tutar (Komisyon Dâhil)	Kümülatif Toplam Tutar	Kümülatif Adet (LOT)	Ağırlıklı Ortalama Maliyet (Pay Başına)
04.05.201X	0,50	5.000	2.500	2.50	2.502,50	2.502,50	5.000	0.5005
07.05.201X	0,48	6.000	2.880	2.88	2.882,88	5.385,38	11.000	0.4896
11.05.201X	0,46	4.500	2.070	2.07	2.072,07	7.457,45	15.500	0.4811
18.05.201X	0,45	8.000	3.600	3.60	3.603,60	11.061,05	23.500	0.4707
01.06.201X	0,43	7.000	3.010	3.01	3.013,10	14.074,06	30.500	0.4614
06.06.201X	0,42	9.000	3.780	3.78	3.783,78	17.857,84	39.500	0.4521

Tabloya bakıldığında son durum olarak A’nın X yatırım ortaklığı hisselerine 17.857,84 TL toplam ödeyerek, 39.500 lot hisseye sahip olduğu ve ortalama maliyetinin de (komisyonlar dahil pay başına) 0.4521 TL olduğu görülmektedir. Bu hisseden çıkabilmek (satmak) veya kâra geçebilmek için hisselerin piyasa fiyatının, mevcut durumda sahip olunanların ağırlıklı ortalama maliyetinin üzerindeki bir adıma gelmesi gerekir. Bu bahsi geçen fiyat adımı da 0.46 TL ve üzerindeki fiyat adımlardır. Son alış fiyatına bakıldığında 0.42 fiyat adımı olan bir hisselerin 0.46 fiyat adımına tekrar gitmesi (bazen mümkün olsa da) belli bir süre alabilir (günler, haftalar belki de aylar). Hatta varsayımlarımızı şöyle geliştirerek devam edelim, hisse haziran ayı boyunca 0.42-0.45 fiyat adımları arasında yatay trende girmiş olsun. Bu yatırımcı doğacak bir nakit ihtiyacını karşılamak veya hisselerin bir kısmını başka bir hisseye geçebilmek için satmak isterse, matematiksel olarak portföyünde bulundurduklarının ağırlıklı ortalama maliyetine göre 0.43, 0.44, 0.45 fiyat adımlarındaki her satışında, zarar etmiş sayılacaktır, yine GVK/67’nin istediği gibi ilk giren ilk çıkar şartına göre de 0.43, 0.44, 0.45 fiyat adımlarındaki her satışında da zarar edeceğini söyleyebiliriz. Oysa ileri sürülen FIFO metodu ile 0.44 TL fiyat adımı da 12.000 lot satış işlemi yaparak ihtiyacı olan nakit veya benzeri başka işlemler için, zarar etmemiş olduğu şöyle ispat edilebilir. Metodun çalışma şekli olarak önce alım işlemlerinin hepsi en ucuz alımlardan başlayarak en yüksek fiyatlılara doğru sıralanır. Daha sonra satış işlemindeki toplam satış adedi tamamlanana kadar sıralanmış ucuz fiyatlardan yüksek fiyatlılara doğru satış işlemi gerçekleştirilir. Bu işlemler sıralanmış fiyatlar ile Tablo 2’de gösterilmiştir. Satılan bu 12.000 lot hisselerin 9.000 lotluk kısmı 0.42 TL maliyetli kısımdan, kalan 3.000 lotluk kısmı da 0.43 TL maliyetli kısımdan karşılanarak metoda uygun şekilde davranılmış olunur.

Tablo 2: CİFO'ya Uygun Sıralanmış Alım İşlemleri

Tarih	Alış Fiyatı (TL)	Adet (LOT)	Tutar (TL)	Komisyon (%0,1) (TL)	Toplam Tutar (Komisyon Dâhil)	Kümülatif Toplam Tutar	Kümülatif Adet (LOT)	Ağırlıklı Ortalama Maliyet (Pay Başına)
06.06.201X	0,42	9.000	3.780	3.78	3.783,78	3.783,78	9.000	0.4204
01.06.201X	0,43	7.000	3.010	3.01	3.013,01	6.796,79	16.000	0.4248
18.05.201X	0,45	8.000	3.600	3.60	3.603,60	10.400,39	24.000	0.4333
11.05.201X	0,46	4.500	2.070	2.07	2.072,07	12.472,46	28.500	0.4376
07.05.201X	0,48	6.000	2.880	2.88	2.882,88	15.355,34	34.500	0.4451
04.05.201X	0,50	5.000	2.500	2.50	2.502,50	17.857,84	39.500	0.4521

Örneğimize göre satış işlemi yukarıdaki Tablo 2'deki birinci satırın içerdiği 9.000 lot ve ikinci satırın sadece 3.000 lotluk kısmı satılarak gerçekleşecek, ikinci satırdaki 7.000 lotluk kısım Tablo 3 de artık 4.000 olarak kaldığı görülecektir.

Yapılan 12.000 lotluk satıştan sonra kalan hisseler için CİFO metoduna göre durum detayı en ucuzdan en pahalıya doğru Tablo 3'te değişimlerden sonra yeniden verilmiştir. Her 3 tabloda da son kolonda verilen ağırlıklı ortalama maliyetlerin değişimleri de gözden kaçırılmamalıdır.

Tablo 3: Satış İşleminin Sonra Kalanların CİFO Sıralı Durumu

Tarih	Alış Fiyatı (TL)	Adet (LOT)	Tutar (TL)	Komisyon (%0,1) (TL)	Toplam Tutar (Komisyon Dâhil)	Kümülatif Toplam Tutar	Kümülatif Adet (LOT)	Ağırlıklı Ortalama Maliyet (Pay Başına)
01.06.201X	0,43	4.000	1.720	1.72	1.721,72	1.721,72	4.000	0.4304
18.05.201X	0,45	8.000	3.600	3.60	3.603,60	5.325,32	12.000	0.4438
11.05.201X	0,46	4.500	2.070	2.07	2.072,07	7.397,39	16.500	0.4483
07.05.201X	0,48	6.000	2.880	2.88	2.882,88	10.280,27	22.500	0.4569
04.05.201X	0,50	5.000	2.500	2.50	2.502,50	12.782,77	27.500	0.4648

Metodun çalıştığını ispat etmek için, ağırlıklı ortalama maliyet, ilk giren ilk çıkar yöntemi ve cifo ile yapılan satışların karşılaştırılması da Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Metodların Karşılaştırılması

Ağırlıklı Ortalama Maliyet	İlk Giren İlk Çıkar	CİFO
Satışa konu olan 12.000 lot Alış maliyeti (Tablo 1'den alınan) 12.000 X 0,4521 = 5426,16 (Komisyon Dâhil)	Satışa konu olan 12.000 lot Alış maliyeti (Tablo 1'den alınan) 0,50 X 5.000 = 2500 0,48 X 6.000 = 2880 0,46 X 1.000 = 460 Toplam 12.000 lot = 5840 Komisyon(x0,001) +5,84 Net rakam = 5845,84	Satışa konu olan 12.000 lot Alış maliyeti (Tablo 3'ten alınan) 0,42 X 9.000 = 3780 0,43 X 3.000 = 1290 Toplam 12.000 lot = 5070 Komisyon(x0,001) +5,07 Net rakam = 5075,07
0,44 fiyatla satış işlemi 12.000 X 0,44 = 5280 Komisyon(x0,001) -5,28 Net rakam = 5274,72	0,44 fiyatla satış işlemi 12.000 X 0,44 = 5280 Komisyon(x0,001) -5,28 Net rakam = 5274,72	0,44 fiyatla satış işlemi 12.000 X 0,44 = 5280 Komisyon(x0,001) -5,28 Net rakam = 5274,72

Tablo 4 (devamı): Metotların Karşılaştırılması

Satış – Alış = Kâr / Zarar	Satış – Alış = Kâr / Zarar	Satış – Alış = Kâr / Zarar
5274,72 – 5426,16 = - 150,44	5274,72 – 5845,84 = - 571,12	5274,72 – 5075,07 = + 199,65
ZARAR	ZARAR	KÂR

Tablo 4'ten de görüleceği üzere aynı miktardaki satışlarda farklı stok değerleme yöntemleri uygulayarak birbirinden çok farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Ağırlıklı Ortalama Maliyet metodu ve İlk Giren İlk Çıkar metodu ile zarar görünen bu satış gerçekte ve FIFO metodu sayesinde kâr elde etmiştir. Üç farklı stok değerleme yöntemi arasından birinde devlet için vergi uygulanabilecek bir gelir varken diğerlerinde işlemlerden zarar doğduğu görüldüğü için tevkifat ve vergi tahakkuk ettirilmesi mümkün değildir. Verilen örnekte, yapılan satış işleminden sonra gözden kaçırılmaması gereken husus, 39.500 lot hissenin 12.000 lotunun FIFO metodu ile satışından sonra kalacak olan 27.500 lot hissenin ağırlıklı ortalama maliyetinin artık 0.4521 TL değil 0.4648 TL olacaktır. Bu metotta her hareketten sonra ağırlıklı ortalama maliyetin de tekrar hesaplanması daha sağlıklı olacaktır. Bahsedilen yatay trend de bu düşük fiyatlı adımlardan alıp, ortalama maliyet fiyatının altında ama alış fiyat adımının üzerinde ve yeterli sayıda tekrarlarla satışı sayesinde toplam zararın bile bertaraf edilebileceği mümkün bir olasılıktır. Örnekte konunun net ve öz anlaşılabilmesi için az sayıda işlem adımı ve fiyat adımı kullanılmıştır. Oysa gerçek borsa işlemlerinde aynı gün veya kısa süreler içinde çok fazla işlem adedi ile çok fazla fiyat adımları arasında işlemler yapılabilirdi de unutulmamalıdır. Verilen bu sayısal örneğin yaratacağı vergi faydası sonuç bölümünde ele alınacaktır. Vergisel avantajın gösterilmesi aşamasında konunun netleşmesi amacıyla yıl içinde başka alım satım yapılmadığı varsayımı ile sadece örnekte yer alan işlemler kısmı üzerinden vergilendirme aşaması ele alınmıştır.

Hisse senedi üzerinden konuyu açıklamak için verilen sayısal örnekten başka fiyat oynaklığı yüksek olan döviz büfesi veya akaryakıt istasyonu muhasebesi içinde işlemlerin benzeri şekilde gerçekleşeceğinden hareketle akaryakıt istasyonları açısından da örnek bir değerlendirme yapılmasının da konuya biraz daha açıklık getireceği düşünülmektedir.

Ülkemizde akaryakıt pompa fiyatları hem sık sık hem de her 2 yönde, yani bazen artarak bazen de azalarak değişmektedir. Fiyatlardaki bu aşırı oynaklığın sebepleri olarak,

- İthal ürün olan petrolün, uluslararası varil fiyatındaki değişimler,
- Petrol ticaretinin ABD doları ile yapılması sebebiyle, döviz fiyatlarındaki (kurdaki) değişimler,
- Enflasyon kaynaklı maliyet artışları
- Genel bütçeye katkı sağlamak için zorunlu yapılan zamlar ve vergi oranlarındaki (KDV, ÖTV) değişiklikler
- Piyasalara destek (ekonomiyi canlandırmak veya tüketicilere fırsat yaratmak için) amaçlı indirimler gösterilebilir.

İkinci örneğimizi bu açıklamadan sonra şekillendirirsek;

Örnek 2:

ABC işletmesinin depolarında yeterli miktarda akaryakıt vardır. Stoklardaki motorinin alış fiyatı 6,40 TL'dir. Mevcut piyasa satış fiyatı 6,59 TL olan motorinin pompa satış fiyatı EPDK¹ duyurusuyla 0,26 TL indirilmiştir. Bu akaryakıt istasyonu yapılan indirimden önceki alış ve satış fiyatlarına göre 0,19 TL litre başına kâr ederken 0,26TL indirimden sonra elindeki motorinleri zararına satmak zorunda olacaktır. Kâr amacıyla kurulan ticari işletme mantığına aykırı olsa da zorunlu olarak uyulması gereken tavan fiyat uygulaması sebebiyle, zarar edeceği matematiksel ve muhasebe açısından kesindir. Zararına fiyat ile satış yapmak zorunda kalacak bu işletmenin mevcut durum karşısında yapması gereken şey şöyle olmalıdır, yeni fiyatlı üründen, sahip olduğu ve kullandığı yakıt depolarına eklemek için hemen ilave alım yapılmalıdır. Likit olan bu ürün depodaki eski ürünlerle karıştırdığında veya yeni fiyatlı ürün henüz yoldayken bile, yapılan satışlardaki işlemlerin muhasebeleştirilmesinde (alış faturasının firmaya ulaştığı fakat akaryakıtın henüz depoya girmediği durumlar da dahil) FIFO metodu kullanılarak yapılan satışlar sayesinde, stok çıkışları yeni fatura fiyatından yapılacağı için firma zarara uğratılmamış, hatta kâr elde etmiş olacaktır. Hatta devletinde yapılan bu işlemlerden kâr elde edileceği için vergi tahsili hakkı doğacaktır. Kullanılan metot sayesinde toplam vergi matrahındaki azalışa sebep olacak olan işlemler,

¹ EPDK: Enerji Piyasası Denetleme Kurulu

tamamen işletmenin kendisi için doğru olanı yapması gerekliliği ile, aslında devlet içinde vergi gelirleri açısından faydalı bir durum yaratacak şekilde dönüşmüş olacaktır.

SONUÇ

Maliyet ve yönetim muhasebesinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Çünkü iyi bir maliyet tespiti ile daha net satış hedefleri gerçekleştirilebilir ve isabetli planlamalar yapılabilir. TMS 2 numaralı Stoklar standardında kabul edilen stok değerlendirme yöntemleri hâlihazırda hedeflenen amaçlara hizmet ediyor olsa da ilerleyen ve gelişen bilim sayesinde kanunlar, uygulamalar ve standartlar gibi birçok şey değiştirilebildiğine göre, TMS 2 de yeniden ele alınarak önerilen yöntemler eklenebilir. Standartlarda geçen yöntemlerden en çok kullanılanı ve kolay olduğu için tercih edileni ağırlıklı ortalama maliyettir demek doğru bir yaklaşımdır. Bu çalışmada da özellikle CİFO metodunun ağırlıklı ortalama maliyet yöntemine üstün geldiği, sayısal örneklerle ve açıklamalarla ispat edilmeye çalışılmış bunun sonucunda da zarar edilen bir işlemin vergi doğmasına evirilebildiği gösterilmiştir. Vergi açısından sağladığı fayda yukarıda verilen birinci örneğin tevkifat ve vergilendirilmesini gösteren aşağıdaki Tablo 5 ve Tablo 6'da detaylandırılmıştır.

Tablo 5: Yapılacak Tevkifatlar Gösterimi

	Ağırlıklı Ortalama Maliyet	İlk Giren İlk Çıkar	CİFO
Hisse senedi alım satımlarından doğan kâr/zarar	-150,44	-571,12	+199,65
Tevk matrahı	-	-	+199,65
GVK/67'ye göre tevkifat oranı	%10	%10	%10
Gerçekleşen tevkifat	-	-	+19,97

Tablo 6: Ödenecek Vergi Gösterimi

	Ağırlıklı Ortalama Maliyet	İlk Giren İlk Çıkar	CİFO
Menkul kıymet gelirleri	-	-	+199,65
Gerçek kişi G.V. %15	-	-	+29,95
Mahsup edilecek tevkifatlar	-	-	-19,97
Ödenecek Vergi	-	-	+9,98

Yukarıdaki Tablo 5 ve Tablo 6'ya göre kanunların istediği şekilde yapılacak muhasebeleştirme işlemi sonucunda devletin bir vergi kazancı olmazken, ileri sürülen CİFO tekniği sayesinde kamu vergi gelirlerinde artışın mümkün olduğu görülmektedir.

Anlatılan CİFO metodu AO. yöntemi ile bütünleşmiş olarak kullanılırsa yani ilerleyen teknolojiler ve yazılımlar sayesinde bir kolonda CİFO maliyetleri hemen yanında da AO Maliyetleri gösterilebilir. Bu sayede daha isabetli tespit edilmiş satış fiyatları, bunun sonucunda da başarıya ulaşan işletmeler/yatırımcılar görmek kaçınılmaz olacaktır. Artan başarı ile işletme/yatırımcılar için artan bir verimlilik ve kâr, devlet için de vergi kazancı söz konusu olacaktır.

Ayrıca TMS 2'nin finansal araçlarda stok değerlendirme metodlarının kullanılmayacağını belirtmesine rağmen bu hususunda CİFO sayesinde tartışmaya açılması ve tüm finansal araçlarda da bu metodun kullanılması gerekliliği ulaşılan bir saptamadır. Akademiklerin diğer katılımcılarının da katkıları ile daha iyi bir işleve ve mantığa taşınabilecek bu metod hem devlet hem ticaret için katma değer yaratabilir.

CİFO metodu kullanımında dikkat edilmesi gereken konular da şunlar olmalıdır;

- Muhasebe sistemi yazılımlarında gerekli düzeltmelerin (programlamalar) yapılması,
- Satışlarda gerekmede de durum değerlendirmesi yaparken beraberinde ağırlık ortalama maliyet verilerinin de bulunması,

- Muhasebe sisteminde kullanılan yazılımın her satış (çıkış) işleminden sonra, kalanlar üzerinden tekrar ağırlıklı ortalama maliyetini hesabını beraberinde yeniden yapması, gibi hususlara dikkat edildiğinde, amaca ulaşılmış olacaktır.

Yazarlık Katkısı

Bu araştırmaya birinci yazar %50 oranında, ikinci yazar %50 oranında katkı sağlamıştır.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Bu çalışmanın verileri kaynak taramasına dayalı olarak yürütüldüğü için etik kurul onayına gerek yoktur.

KAYNAKÇA

- Adler, H.; Walther, D. ve Kurt, S. (1989). *Rechnungslegung und Prüfung der Unternehmen*, (5. Baskı). Baetge, J.; Hans-Jürgen, K. ve Stefan, T. (2002). *Bilanzen*, (6. Baskı). Düsseldorf IDW-Verl.
- Başkan, T. D. (2017). Stoklar Hesap Grubunun Maliyet Hesaplamasında Tek Düzen Hesap Grubu ve Standartlar Açısından Değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1593-1605.
- Büyükmirza, H. K. (2015). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*, (20. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Klaus, O.; Körner, W. ve Langenbeck, J. (1989). *Bilanzen*. 211.
- Kutlan, S. (2003). Stok Değerlemede FIFO ve LOFO Yöntemlerinin Karşılaştırılması. *Mali Çözüm Dergisi*, 0(64), 71-80.
- Memiş, M. Ü. ve Tanrısinatapan, A. (2016). Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Stoklarda Muhasebeleştirme Esasları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 15-30.
- Örten, R.; Kaval, H. ve Karapınar, A. (2015). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları*, (9. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Öztürk, E. (2017). Stok Maliyetlerinin Ölçüm ve Muhasebeleştirme Esaslarının Vuk, TMS/TFRS ve YFRÇ Taslağı Açısından Karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(28), 141-157.
- Sevilengül, O. (2014). *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tekiner, Y. ve Albayrak, M. (2005). Maliyetlerin Saptanmasında Yeni Yaklaşımlar. *İSMMM Mali Çözüm Dergisi*, 0(73), 220-226.
- Tuğay, O. ve Akın, O. (2013). Üretim işletmelerinde maliyet muhasebesi uygulama düzeyi: Burdur’da bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 469 – 490.
- URL 1: <http://www.wirtschaftslexikon24.com/e/lofo-lowest-in-%E2%80%94first-out/lofo-lowest-in-%E2%80%94first-out.htm> adresinden 25.04.2021 tarihinde erişildi.
- URL 2: <https://www.inkilaptarihi.gen.tr/devletcilik-ilkesi-tanimi-ve-ozellikleri/> adresinden 24.04.2021 tarihinde erişildi.